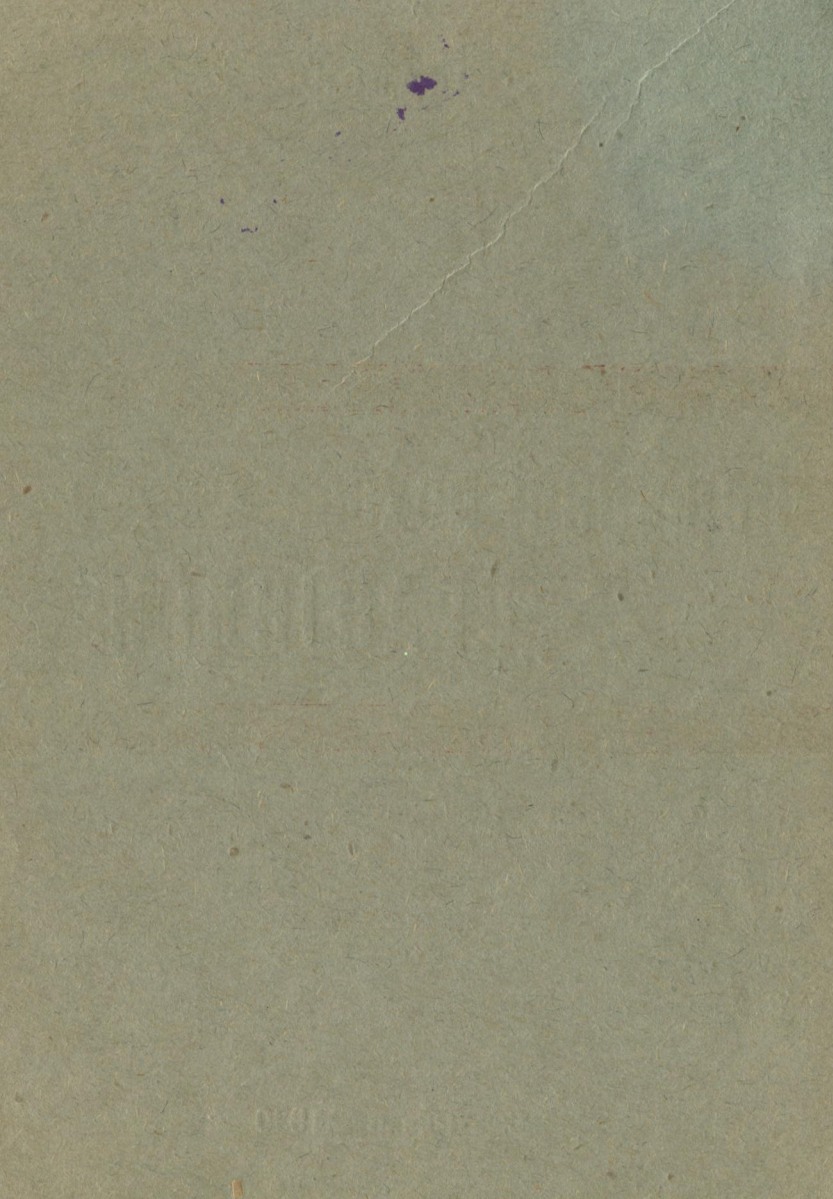


Н. Ш П А Н О В

Полярној поход  
„КРАСИЛОН“

Сыктывкар — 1930



Н. ШЕЛНОВ

ПОЛЪАРНОЮ ПОХОД  
„КРАСИНЛÖН“

Роч вылыг комиö вужöдиc ВАГ МІТ.



№ ШЛАНОВ

ПОЛЪ РЪ А Л О П  
Н О П Н І Г А Р Н

---

Отпечатано в типографии  
Коми госиздата  
в колич 2.500 экз

Облит № 105  
1930

СЫЛЪВАР — 1930

## 1 Сынöдa експеди́тсия́ италья́неч Нобильелöн.

Ма́й төлыгса 6-öд лунö 1928 воö Барентсово море вывса Шпитсберген ди вылö лебзис фиржабль „Италы́я“. Сижö вöли итальянскöй полярнöй експеди́тсия́ көни нащальникалис инженер—сынöдын лебалыс Нобилье.

Куз мешöк модаа фиржабль „Италы́я“, пыщкын вöли пуктылöма газ тыра кымынкö гаф, кодяс кыпöдöны фиржабльсö сынöдö, газжасыс кокниджыкөг сынöдыг-да. Сижö газжасыс тыртöны зоннас мешöк пыщкөссö. Став оболочка вывтыс муно чорыд материялыс вöчöм кил, а улиас вöчöма ку́жим лулька (потан) моторжасөн. Сижö лулькажасыс шусöны гондолажасөн. Нырла дорас вöчöма ыжыд гондола. Сені пукалöны командирыс да став командаыс. Став грузсö, щöщ бенчин бакжассö мегти́тöма кил пыщкас.

Шпитсбергенö фиржабль вотöз-на локтис Кингсбе́й буктаö паракод „Город Милан“. Сижö паракодыс вайис став коланторсö, ме́дым сетчö Кингсбе́яс лөгöдны пыр кезлö фиржабль „Италы́яын“ олан места.

Нобилье ас во́зас сувтöдис кык мог: öти-кө, бура видлавны омöла иследуйтöм ди Севернöй Земля. Сижö мусö медвождöр вöли востöма роч мореплаватель Вилькитскі́й. Сижö ди гөгöрыс век тупкыгöма

jiön da суднајас оз вермыны воны берег дорöзыс. Мөд-кө, лебзывны војвыв полус вылө. Сені көс-јис сiјö вöчны научној видлалөмјас (опытјас), леп-тыны сетчö италијаса плаг да сувтöдны ыжыд дубöвöј крест. Крестсö вöли нарогнö вöчöма сы вылө да мөдöдöма фiрижабль вылө римскöј папа. Сiјö папайс медга ыжыд верујтыс мортис като-ликјаслөн Италијаын. Сiјö крестыс бöрынас јона торкис експедицијалы.

Мај төлысга II-öд лунö „Италија“ первој туж-на лебзис Севернöј Земляö. Сынöдын 7 час лебалөм мыгчи бөр воис लोक поводфа вöсна. Мај 18-öд лунö Нобиле бара лебзылис да сiз-жö бөр лои бергöд-чыны јона руа понда.

Асывнас зев воз мај төлысга 23-öд лунö „Ита-лија“ којмöдыс лебзис вегкыда војвыв полусö. Төв јона мешајтис вегкыда лебны, пыр нуис бокöжык. Кызкө-мыјкө сутки бöрын мај 23-öд лунö војшөр-кадö воис полусö.

Тöлыс вöли зев ыжыд да мортјас ји вылө ез вермыны летчыны. Кык час чöж фiрижабль берга-лис полус вегтын, кытчöз ез ешты дубöвöј крест леқом ји вылө.

Сы вöсна Нобиле воштис бөр Шпитсбергенö лебзан кадсö. Кор мөдис лебзыны бөр, кыптис зев ыжыд төв да „Италијаос“ нуис Сiбырса берөгјас дорö.

100 километр пыфди „Италија“ сöмын вермис лебзыны 40 клм. часнас. Нöшта лои зев руа. фiри-жаблыс ругыс первојсö вагис, сөгга кынмис. Лои

ји корка да јона гөктөдiс дiрiжабльсө. Сещөм-жө јi коркајас лоiны моторса сынөдын жбырган вiнтјас вылын. Сiјө вiнтјас зев өдјө бергалөм вөснаыс јi торјасыс четчалiсны да локыг швачөдiсны дiрiжабль стенас. Регыд лоiны сенi ројјас.

Луннас, мај 28-өд лунө Нобiлесаң вөли воөма медбөрја јуөр радио куға. Сы бөрын һекущөм гвағ ез ло.

„Италија“ јуөртөг воши.

### **Спавiтөј Нобiлөбс.**

Колi лун, мөд, којмөд. Нобiлесаң һекущөм јуөр абу. „Италија“ борт вылас вөли жеңыд волнаа радиостантсија, кодi ужалiс 35 метр куға волнаөн. Но сiјө щөщ һемөј лоi, һинөм оз кыв. Сiјө лунјасө Јевропа пагта, көнi вөли жеңыд волнаа радиостантсијајас ставсө вөли лөгөдөма 35 метра волнаө. Кығ мыј вермiсны вiдчигiсны јуөр. Лунјас вочасөн колөны, а Нобiлө јылыг һинөм оз кывы.

Италијаын јөзыс шығисны: Италијаса правительство һөшта мөдөдiс өтi судно-паракод

„Город Миланлы“ отсөг вылө.

Быд буржуазнөј государствојасын кутiсны горһитны отсалөм јылыг вошөм дiрiжабльлы. Но кор јуагалiсны спетсиалист-поларһикјаслыг, кығ егкө отсавны Нобiлелы, најө сөмын кiјаснас өвтчыштiсны. Нөкод-өд ылөссө оз вөли төд, кытчөжык егкө колө мөдөдны суднојасөс отсөг вылө.

Весiг ез төдны мыј лоi „Италијаыскөд“. Колөкө став командаыс дiкөз кувөiсны, сiғ-кө һөкодлы i вөли оз ков отсавныс.

Сөмын дас лун мыгѣ советскöй гражданин Шмидт, Кохма вöлöстыг, Северо-двинскöй губернаыг жеңыд волнаа радио пыр кылис сигналжас нелучкитор лоом жылыг. Сöмын кушöм гурö шыжас пöвсыг сижö вермис кыжны сещöм кывжас:

„Нобиле...Франтс Йосиф“ д. . . . .  
Шмидт öдjönжык сижö кывжассö жуөртис Мөскуаө. Поө вöли думажтны, мыж Нобилелөн лоöма крушеннö Франтс-Йосиф ди дорын.

Сижö дыс Войвывса море динын, лыддыгö. Советскöй Союзлөн. Сы вöсна Советскöй Союз көсјис регыджыка отсавны „Италијса“ командалы. Регыдөн лөгөдчисны мунны советскöй карабжас „Персей.“ да „Малыгин“, најö сөкү сулалисны Кардорын.

Но регыдөн Нобилегаң воис мөд жуөр. Кутисны бура төдны, мыж Нобиле аслас јөзыскөд везкалөмаөг мореса плавјалан ји пласт вылө, Шпитсберген дорын. „Малыгин“ мунис сетчө.

Кутисны лөгөдчыны уна иностраннөј експедицијажас: Шветсијагаң, Франтсијагаң, Финляндјагаң. Но најö вöлины зев омөлөг, да ез вермыны кыз жујас пөвсти мунны Шпитсбергенö. Нийти экспедицијалөн ез вөвны ледоколјас. Сöмын вöли мијан ледокол „Малыгин“. Ледоколјас вермасны жугөдлыны кыз јижассö да мунны, а прөстөј карабыд мунö толькө јитөм вати. „Малыгин“ вöли ичөт ледокол-на, а јижасыс Шпитсберген дорын вöлины зев топыдөг, кызөг. Сы вöсна Осавиахим общество, (кодү везкөдпис „Италијаос“ мездан уж-

нас) шуис mödödны mödös, вынажык ледокол „Красінс“, сіжө секі сулаліс Ленинград портын.

„Красін“ ледокол.

„Красін“ — медга ыжыд, вына ледокол, не сөмын СССР-ын, а ставмувылын. „Красін“, вывса машинажаслөн выныс лоө 10,000 вөв сіла мында. Вөдоізмещеннөыс ледоколлөн лоө дасөтї сурстонна мында.

Воғла дорыс „Красінлөн“, вөчөма нывка. Сы вөсна сіжө вермө кажны жі вылө да аслас сөктанас жугөдны жісө. Аслас жоғ чорыд нырнас вешталө жіјассө да вермө мунны кыз жіјас пөвсті.

Ледоколлөн тушаыс (корпусыс) вөчөма јон матерјалыс. Сы вөсна сіжө оз пов жіјас топөдөмыс да жіјасө зурјасөмыс. Ыжыд выннас

„Красін“, вермө ылө кажны жі вылө да аслас сөктанас жугөдлыны кыз жіјас. Вермө кык метрыс кызжык жіјас пыщті мунны.

Сөмын-өд көч самөј вына ледоколлөн, а поларнөј жіјастө венны он вермы. Сы вөсна отсөг вылө ледоколјаслы сөтїсны өтї самолөтөн. „Малыгін“ вылын лоі өтї мотора ічөтїк самолет, нащальнік пыщдыс вөлі лөтчік Бабушкін, а „Красін“ вылын вөлі кујім мотора ыжыд самолет, нащальнікыс—лөтчік Чукновскїј.

Сїжө самолетјасыслы колө вөлі отсавны ледоколјаслы корсны буржык мунан туј да „Італїялыс“ камандасө.

Осоавіахім щөктөм куза, нөль лун лөсөдчөм бөрын „Красін“ јуң төлысга 16-өд лунө петїс

експедицияон Ленинградыс. Соқыс вөлі вочны та-  
жө ужсө. Колө вөлі грузитны уна сурс тонна из-  
шом, бостны сожан-жуантор, көлүј і мукөдтор. Ков-  
міс чукөртны гождом кежлө лежом камандасө. Уна-  
он ез ескыны, мыј “Красін,, вермас лөгөдчыны  
сещом женыд кадөн експедицияа вылө. Мукөд го-  
сударствоса јөз сомын гералисны: „Нинөм абусө-  
пө большевикјасыд думыштөмаөг-жө. Мукөд төда-  
на експедицияјас лөгөдчывлісны мунны војасөн,  
а најө көсјөны кујім лунөн лөгөдчыны да мунны  
војывса експедицияон“.

Јуң 16-өд лунө бытөө нароснө најө гералөм  
вылө „Красін“ аслас јог нырнас вундіс-нын ва-  
сө Балтјискөј моревыс. Јуң 22-өд лунө „Красін“  
војіс Норвегјаса портө Бергенө. Сени годтіс из-  
шомсө да мөдөдчис воө.

### **Мукөд государства отсаган експедицияјасын омөльторјас.**

Кор „Красін“ муніс Норвегјаса берег пөлөн-  
на, сек-нын мукөд государства „Італјалы“ от-  
саган експедицияјас ужалисны Шпітсберген ді  
дорын.

Некор-на 1928 воөз Барентсово моревын ез вөв  
тамында судна. Көт уна вөліны суднојас, но не-  
өтік експедицияа ез-на вермы мунны Нобіле јі  
пласт дінө да мездыны најөс. Сомын Італјаса да  
шведсіјаса лотчікјас шыблалісны сіјө јі пласт вы-  
лас шоныд пагкөмјас да сожанторјас.

Јуң 24-өд лунө ставму пагта кутіс кывгыны  
јубр Нобілеөс мездөм (спасітөм) јылыс.

Шведсіјаса летчік Лунаборг ез повзы аслас кулөмыс да пукгіс жі вылө. Сіјө бөгтіс Нобілеөс да нујіс „Город Мілан“ парекод вылө. Нобілелөн „Італіја“ жугалігөн чегөма вөлі кокјасыс да сы вөсна Лундборг сіјөс медга воғ нујіс.

Регыд сы бөрті Лундборгөс сујіс омөльтор. Јунь 25-өд лунө сіјө лебзис жі вылас мөдыс, көсіс согтны механік Чечіөніөс, коді ранітчөма-жө вөлі.

жі вылө пукгігөн Лундборглөн самолөтыс тангысис лампајаснас ыжыд жі комокө да бергөдчис увлаң нырөн мөдарө. Самолөтыс жугалі да лебны оз вермы, Лундборг щөщ жөрміс італіјаса јөз дінө.

Нобілеөс нуөм бөрын тајө јөз чукөрас колы ыжыд пыфдыс офітсер Вільјері. Сы понда і кутіс шуыны, тајө јөз чукөрыс „группа Вільјерідн“.

Татыс адқаннды, мыј іностраннөј экспедітсіјаяс вермісны мездыны сөмын өті мортөс Нобілеөс, но сы пыфді сетчө жөрміс Лундборг. Налөн ужыс ез ло сецөм төдчана.

## V. Амундсенлөн вошөм.

Кор „Красін“ вөліс Бергенын, самөј сіјө лунјаснас карса олыгјассө суөма ыжыд шог. Сыкөд щөщ шызис став Норвегіяыс. Норвегіјаса олыгјас јона рафејтөны асгыныс војыв і лунвыв (поларнөј) му відлалыгјасөс. А медга бур, пөрыс сецөм мортыс Амундсен—воші. Амундсен вөлі самөј сіјө, коді вогтіс Лунвывса полус, коді вөчліс

аслас повтöмлуннас уна покoдјас војвывса по-  
лярнöј областö.

Фелöйс вöли сiр-жö.

Кор кывгiс Нобиле експедицијаын омöлтoр  
лоöм жылыг, Амундген көсiс гөлöмгыс, кыңи  
вермас, отсавны сылы. Кык во сајын најö öтлаын  
лебзылисны полусö „Норвегiја“ дiрижабль вылын.

Öнi Нобиле көтi ез нуöд пöрыг Амундгенöс  
експедицијаөн, но Амундген вöли лыдфö мoгөн,  
быд полярнöј мујас видлалыгы отсавны мöдa-  
мöдлы быд сдукö. Кымынкö лун чöж Амундген кев-  
мыгiс корiс Франтсiјаса правительстволыг ыжыд  
морскöј самолöт, бöрынас гетисны-жö. Франтсуз-  
скöј летчик Гилбокöд Амундген лебзiс војвылö  
Шпитсбергенлаң „италијаса“ jöзлыотсöг вылö.

Јуң тöлыгга 18-öд лунö самолöт колiс Нор-  
вегiјаöс. Кымынкö час мыгтi сыгаң радио пыр  
воiс јуөр, мыј најö вооны Медвежјејдi дорö. Сiјö  
вöли медга бөрја јуөр Амундгенгаң.

Норвегiјаса олыгјас јона радејтöны војвывтö,  
мыј вöсна-i најö пунктöны вылö полярникјасöс, а  
кор јуң тöлыгга 25-öд лунö „Крагiн“ вөржöлчiс  
Бергеныг, став бухтаыс вöли тырöма пыжјасөн  
да поснiдик парекoдјасөн. Гурс jöz горзiсны „Кра-  
гiн“ вывса jöзлы: „Мездöј, спаситöј мијанлыг Ам-  
ундгенöс“!

## VI. Војвылö!

Бергеныг петöм бöрын „Крагiн“ öджöдчöмөн  
мöдöдчiс војвывлаң. Кымынкö лун бөртi са јалисны

гін воґыг жужыд руд слудајас Норвегіја берег-  
јасыг. „Крагін“ воіс сещом местао, көні шондіыс  
оз сајавлы гінвоґыг, војыс оз волы. Сіјө полар-  
нөј гожом.

Лун і вој јенежгаң шондіыс којө асгыс југыд  
југөрјассө. Став пөраыс гудрагіс, огө төдө, кор,  
вој, кор лун, кор колө уґны, кор четчыны. Ов-  
лывлө сіґі, мыј уґаніныг четчывлім луншөркадө,  
а сојны пукгылім војшөркадө.

Јуң 28-өд лунө мунім Медвежеј ді дінті, тајө  
діыс век тупкысөма руөн да ґебө асгыныс чужом-  
сө моракјасыг.

Паныдагісны медвоґза јіјас. Сегга воґынжык  
кутісны воавны ыжыд вөснідік јі пластјас (јі по-  
лејас).

Сіјө јіјас пөвсті јенеж віґас тыдовтчісны јог-  
јыла гөрајас Шпітсберген ді вылыг. Најөлөн суд-  
тајасыс абу жужыдөг, а јылас төлалө сывлытөм  
лым. Шпітсбергенө воігөн „Крагінлы“ лоі-һін  
мунны поларнөј јіјас пөвсті. Кытчөґ гінјас суґіс-  
ны гөгөр тыдаліс сөмын јежыд јіа полејас. Се-  
ті јіыс абу вөлі потлағөма, кызтанас метрыг кыз-  
жык. „Крагінлы“ сіјө јіјасыд ез-на торкны мун-  
нысө. Сіјө аслас гөктанас кокһыда-на пазөдіс  
јіјассө, да бура муніс воґлаң.

Сы бөрын јіјасыс быріны і мі мунім воґса ва  
вывті. Регыд бөр воісны бара важга дорыг кыз-  
жык јіјас.

Гыжјасіг тырјі „Крагін“ век муніс воґлаң.  
Бінокль пыр асыввылын тыдалісны слудаөг берөг-

јасыс Шпитсбергенлөн. Рытывылын, војвылын, лунвылын сөмын тыдаліс өті пөлөс јі. Шпитсберген ді пөлөн мунөм бөрын војім војвывла берег дорас.

Тагаң ледокол вылгаң тыдаліс Шпитсберген ді вылыс Гверреберг. Сіјө вулкан петасјасөдыс петө Гверреберг пыщкыс пөг ва (горячие ключи) да сывдө јісө аслас мунан тужөд, кытчөз көзыдыс агсө оз вен. Гөра гөгөрыс тупкысөма јіөн да лымјөн.

Јуль төлысга медвоңа лунјө. „Красін“ өдва-өдва-нын муніс воңлаң. Јіјасыс гөгөрбок топөдісны ледоколөс. Јіјасыс сещөм кызөг лоіны, „Красін“ ез-нын вермы жугөдлыны.

Јуль 3-өд лунө „Красінлөн“ гырыс јіјас вөсна жугали өті виңт (ставыс сылөн кујім виңт). Воңө јіјаскөд вермагны езтырмы выныс да лоі сувтны мунөмыс.

Сек кості італіјаса јөзлөн оланногыс өтарө омөлтчіс. Најө төлысөн жынјөн-нын олісны јі пласт вылын. Унаөн вігмісны дај јіыс најө улыс өтарө чініс, торјавліс.

## VII. Чухновскіјлөн самолөтөн лебөм.

Лоі леңны јі вылө Чухновскіјлыс самолөт. Самолөтыслы некытчө вөлі оз поз пукғыныс да лоі аслыныс шылөдны јісө самолөтлы пукған места вылө.

Јуль төлысга 8-өд лунө Чухновскіј заводітліс лебзыны да омөль аеродром вөсна жугалыштисны лыңјасыс самолөтлөн.

Унаыг јешщö мукöдыг mödödчыліс лебзыны, кор ру пыр Һинöм оз вöлі тыдав да лебзыны ез лыгт. Јул 10-öд лунö ру бырöм бöрын Чухновскіј лебзис. Мыјөн уфитис лебзыны, бөр гөгөр тупкыгис руөн. Чухновскіј торјалис.

Чухновскіј көсјс самолет вывсаң видлавны во-рö мунан тусö, кыті ескö позö вöлі кокһыджыка мијанлы мунны. Сіјö могјассө регыд вöлі вöчöма. Часжын мыөти радио пыр воис јуөр, мыј јыс во-рityжыксö жугавлöма төлөн і емөг вогса вajas.

Сы кынчі Чухновскіј көсјс лебзыны Вилјери группа динö да виçодлыны позö оз пукыны сіјö јі пласт вылас, итальянечјасöс бостöм могыг.

Ру кыптöм вöсна Чухновскіјлөн Һинöм ез арты. Лöи бөр Чухновскіјлы лебны „Красинлаң“. Бөр лебзигөн Чухновскеј ичөтик плавјалан јі пласт вылыг адзис кујим мортöс. Сіјö пырыг-пыр-жö пас-јис карта вылö сіјö местасö да јуөртис мијанлы.

Кущöм мортјас-нö најö вöліны? Тöлыгөн жын-јөн сајын, кор Нобильелөн командаыс крушеңнö вöсна колыс јі вылö дыр ез вермыны лөгöдны радиогвјаң муыскöд. Бөрвылас шуисны, мыј налөн радиоыс жугалöма. Кујимөн шыагисны мунны под-өн му вылö да көсјисны колтчыгјасыслы ыстыны отсөг. Кујим морт пыщкас вöліны шведсіјаса учо-нöј Малмген да италыјаса офитсерјас.

Тсаппі да Мариано. Најö ез надејтчыны-Һин воны му вылöң. Мунны јі вывтыс вöлі зев сöккыд. Быдлаын паныдаглісны гырыг јі чукөрјас да во-гса инјас (полыньи). Мельмгенрлөн „Италыја“ жуга-

лігөн чегөма вөлі кыс да өні жона мөдис вёсны. Но кујимөн век мунисны воҗлаң. Некод ез төд көнөг најө, кытчө мунисны. Ставныс-нын најөс думажтисны куломөн. Өні вөлыг адзис најөс Чухновскіј.

Чухновскіј лебаліг кості мјанөс аікөз вевтис руыс, сы пыр нинөм оз вөлі тыдав. Сіјө лебзис бөр „Красінлаң“, но ез вермы мјанөс адзыны. Пукгыны нинөм адзытөг јі вылө оз вөлі поҗ.

Колі-нын 6 час. Сыыс дыр лебавны вөлі оз поҗ, бенҗиныс ез тырмы. Но сыгаң некущөм јуөр ез кывгы.

### VIII. Јі пөвсө вошөм јөз.

Колө вөлі „Красінлы“ мунны воҗлаң кујим мортислыотсөг вылө, кодөс адзис Чухновскіј. Ноі Чухновскөјіс відчытөг муны вөлі оз поҗ, көт наҗеја локтөм вылө вөлі омөль.

Јуль II-өд лунө асывнас друг Чухновскіјгаң воіс јуөр радіостантсіја пыр. Ставнымлы лоі долыджык. Селөыс лоі төдса. Чухновскіј ру пөвсыс абу адзөма „Красінөс“ да лебзөма Шпитсберген берөг дорө, сені руыс вөлөм вөснөджык, пуксөма бухтаө, көні јіыс кажитчөма шылыджык. Руа вөсна Чухновскіј абу адзөма јі порогјассө да самолотыс зурагөма порогјасас. Жугалөма кыкнан лыҗыс. Өні көрт лебач кујлө бок вылас јі вылын.

Самолот жугалөм бөрад Чухновецјас пырыс-пыр лөбөдісны радіо да мјанлы лучкі јуөртисны местасө Малмгрен группаслыг да щөктисны мездыны Малмгрен группаөс. Бөрынас „Красінөс“

корісны агнысö мездыны. Сізі і мі вöчам. Мөдөд-  
чим Мальмгрен группалаң. Јыс вөлі зев кыз да  
“Красін”, өдва верміс бергөчыны. Мукөд дырјыс  
лоө вөлі өтi кілометрсö мунны кымынкө часөн.  
Бöрынас лоі кокныджык да мөдөдчим өдјөжык.  
Јул төлыгса 12-өд лунө воң асывнас, 80<sup>1</sup>/<sub>2</sub> гра-  
дус севернөј шіратаын да 26 градус асыввыса  
долгота вегыг кодөс јуөртiс мiжанлы Чухновскiј,  
тыдовтчiс iчөтiк сөд чут. Воiм матөжык да төд-  
чыны кутiс морт. Но ез вөвны кујiм морт, а сөмын  
өтiк.

### IX. Кызі кувөiс Мальмгрен.

“Красін”,-сан морт дiнөң вөлі-нiн сөмын  
150-200 метр. Једокол вывсаң мунiмө пөвјас выв-  
тi воосаiнјастi сiјө јi пласт вылас, көнi вөлі мор-  
тыс. Сiјө вөлі лептөма асгыс кiјассө да сулалө  
iчөтiк јi пласт вылын. Чужөмыс вөлі қик сөд, тош-  
галөма јона.

Матыгтчим да кок дiнөыс адқим мөд морт. Сi-  
јө вөлөм оз-нiн вермы четчыныс. Косагсөм гач  
пөвстiыс тыдалiсны кымөм кокјасыс. Сiјө ез-нiн  
вермы вегiг горнiтныс. Кожмөд мортыс некөн ез  
вөв. Сулалыгыс вөлөма Тсаппi, а кујлыгыс - Мар-  
iано. Најө кујiм мортыс Нобiле дiнөыс кык вежөн  
сајын петөм мыгтi Мальмгрен қикөң омөлтчiс. Во-  
ңжыксө кутлiс јi вывтiыс муны бауөн, кывтөм пе-  
мөс моз, но кымөм кокјасыс ез кутны воңө кыв-  
зысны. Кiјас пыдфiыс вөліны сөмын кымөм јај  
комокјас. Секi Мальмгрен щөктiс аслас јортјаслы

керавны гу јі вылас да сетчө водіс. Сіјө јортјасыслы  
getis асгыс став шоныд пагкөмсө да гојансө, мед  
најө вермісны воны му вылөз. Сізі колтчіс Мальм-  
грен кувгыны јі вылө.

Нөшта кык вежөн мыгті Тсаппілөн да Маріа-  
нолөн быріс став гојанторјыс. Маріанолөн сесга  
кынмісны кокјасыс. Сіјө-жө пөраө најө вегкалісны  
ічөтік јі пласт вылө, коді торјаліс мукөд јіјасгыс.  
13 лун најө вөліны сіјө јі пласт вылын. Міјан  
вотөз најө шыгјалөмаөг-нын кык вежөн чөж.

### Х. Вільєріөс мездөм.

Богтім мі ледокол вылө Тсаппіөс да Маріа.  
ноөс, сесга мөдөдчім воэө, Вільєрі јі пласт дінө.  
Горөн-нын јуль 12-өд лунө мі воім сіјө местаас  
(80½ гр. сев. шіроты і 29 град. восточн.долготы).  
дыр мі сені өті местаын бергалім, но нінөм ег  
адзөј.

Јуалім радіо пыр “Город Мілан,” німа парекод-  
лыг. Сіјө ыстіс вочакыв, мыј Вільєрі группалыг  
јі пластсө нуөма төвнас бокө. Мі мунім сылаң,  
кытчө нуөма јісө да регыдөн адзім Вільєрілыг  
палаткасө.

Ічөтік палатка сулаліс јі пласт вылын. Сы бө-  
кын сулаліс жеңыдік, вөснідік радіомачта. Бөкын-  
жык кујліс вывлаң бөжөн жугалөм самөлот Лунд-  
бөрглөн.

Уна местаын јі вылас вөліны гырыс ва гөпјас.  
Јыс зев-нын лоөма вөснї. Пөштї кык төлыс олісны  
сені Італјаңечјас, фіріжабль жугалөм бөрас. Італи-

јаса да шветсіјаса лѣтчікјас тырмымөн најöлы шыблавлöмаöв шоныд паскöмјас да сојантор. Сетчöз сöмын регыдіка лоі налы шыгјалыштны. Шыгјалöмыг щöщ најöс мездіс Малъмгрен. Мунтöзъыс јі вывгыс сіјö вјіöма јежыд ошкöс да зöннас колöма аслас јортјасыслы. Ачыс абу дажö бостöма.

## ХІ. Чухновскіјöс мездыны.

Тажö мездöм јöзыс мјанлы лүчки вјсталисны “Італїја„ фіріжабль жугалöм јылыг.

Сбылыг фіріжабльлы вöлöм лоöма мунны ыжыд тöв паныд. Сіјö омöла верміс венгыны тöвкöд да лебъöмыс омöла содіс. Сы кыңзі фіріжабльлөн стенјасыс вöлöм јіжöма да гöктöдöма сіјöс. Фіріжабльöс век öтарö һöжјöнїк мöдіс лічкыны увлаң. Нобїле ескö бостчыліс шыблавны гöкыдторјассö, но сіјö һекущöм буртор ез сет. “Італїја„ тангыіс јі вылö медега коланін пыжнас, кодї жугаліс да сенї пукалыг јöзыс усїны јі вылас, Нобїле да мукöд јöз колїны јі вылас, а фіріжабль кокңамыштіс да һекод вескöдлытöг кајіс вывлаң да пыр лебъіс тöвнылыдыс.

Сыкöд щöщ немкежлö вошіны кöзъыд јі пыщкö öкмыс мöрт “Італїја„ командаыг.

Вїлјерї группалөн угöмыс сетчö лоöма буржык најö дорыг. “Крагін„ најöс верміс мездыны кувтöзъыс.

Најö агныс мјанлы вјставлісны: мї-пö егö нафејтчöј татчöз воїг “Крагінöс„. Најö ез вермыны

верітны мыј кущöмкө парекод вермас локны тащöм кыз јіјас пöвсті.

Но кор адісны сінвоғзыныс „Красінöс„ уж вылас убеітчісны, мыј збылығ вöлöмаөг сещöм јөн сöветскöј карабјас, кодјас вермöны венгыны кыз поларнöј јіјаскөд. Јі пласт вылығ кулöмығ мездöм бöрын најö радліг тыр став мупағта ысталісны радіöтелеграммајас. Регыд воалісны бөр пөг чолöмјас. Ошкісны мездöм јöзсö, ошкісны мездьөјасöс.

Сы кості „Красін“ бара жугöдліс кыз јіјас да муніс мездьны Чухновскіјöс да сылығ јортјассö. Нагањ міјанлы воліс-нын јуөр, мыј најöлы гојанторјыс еща-нын коліс. Мі термагім.

Јіјассö зев гöкыд вöлі жугöдлыны. Кујім лун мунім сіјö береглањ, көн пукаліс самолöтыс Чухновскіјлөн.

Вöлі јуль тöлығ, а тани гөгөр јі да лым. Весіг ез верітчысы мыј öні гожöм. Ферт, Чухновскіјлы ез вöв јона лöгыд пукавны јі вылад.

Јуль тöлығга 15-öд лунö берег дорығ јі вывыс тыдовчіс пағкыд бордјасыс самолöтлөн. Но дінöзыс некыз егö і вермö муннысö. Јіјасыс вöліны јонөгжык „Красіныс“ да сіјöс венісны.

Кык суткі чөж кіјас вылын кыскім самолöтсö „Красін“ вылөғ. Сегга мөдөдчім воғлањсö.

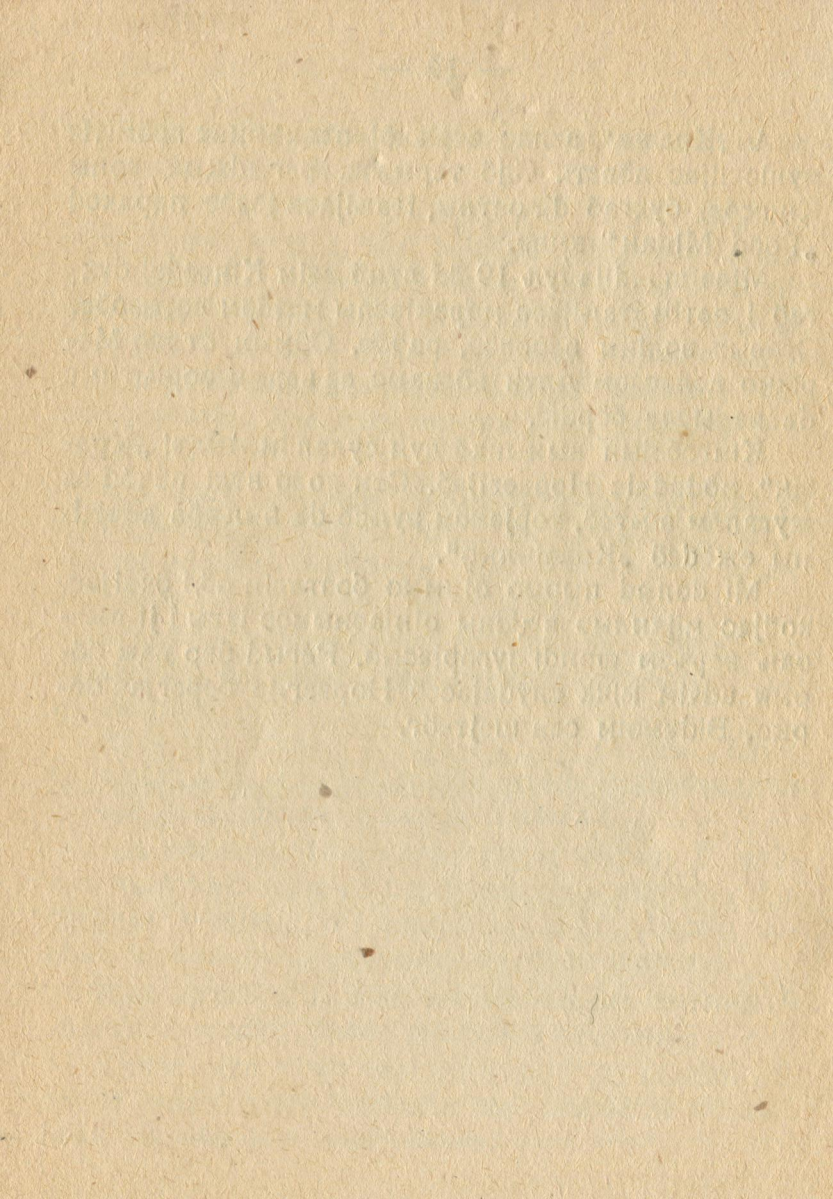
Кодöс вöлі позö мездьны, најö öні шоныд парекод пыщкынөг. Італіјаса јöз радлісны шоныд інын да пөг јаја шыд дорын.

А „Крагін“ аслас сталнөй пагкөмнас грөмитіс муніс жіас пөвсті. Сіјө термасіс регыджык воны Кінгсбеј бухтаө да гетны, італіјаса јөзөс паракод „Гөрд Мілан“ вылө.

Міча шондіја јуль 19-өд лунө воім Кінгсбеј бухтаө і гетім італіјаса моракјаслы мездөм војтырөс. Ставыс воліны варовөг, радөг. Сөмын өтнас Маріано аслас омөллун вөснаыс ез вермы сорнйтныс да радысла бөрдіс.

Кінгсбејын кымынкө лун сулалөм мыгті „Крагін“ мөдөдчіс Норвегіјаө. Сен колө вөлі вөчөдны жугалөм віңтсө, торјалөм рулсө да вылпөв вөчөдны ежөдсө „Крагінлыг“.

Мі долыд пырыг гінмыг босталім гөд өчкіјас, кодјас міјанлыг віңісны гінјаснымөс југыд жі вывгаң верчөм шонді југөрјасыг. Регыд бөр важ бөрын адқім міча слудајассө Норвегіја берегјас дорыг. Відчыгім сен шөйтчөг.





доныс 10 ур.

